

**ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
ADMINISTRATIVE SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER SISAKET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

ณัฐกานต์ ลายงาม

Natthakan Laingam

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

E-mail: Natthakan.8052541@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 มีสถานศึกษาทั้งหมด 258 โรงเรียน ซึ่งมีครูจำนวน 2,276 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 327 คน โดยใช้ตารางหากลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน แล้วแบ่งแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบการประเมินทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

Abstract

This research objectives were: (1) to study administrative skills of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1; and (2) compare administrative skills of school administrators, teachers' assesment, by education level and work experience.

This research was survey research. The population included teaching staff under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 for the 2023 academic year, comprising 258 schools with a total of 2,276 teachers. The sample consisted of 327 teachers, ditermined by Krejcie and Morgan's table, and obtained by simple random sampling method. The instruments used for data collection were five-point

rating scale questionnaires. The statistics used for data analysis included percentage, mean, Standard Deviation, t-tests and F-tests.

The research results indicated that; (1) administrative skills of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 were generally at a high level; and (2) comparison of the administrative skills of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, teachers' assesment by education level and work experience, there were no differences.

Keywords: Administrative Skills, School Administrators, Sisaket Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทำให้เราได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมไปอย่างรวดเร็ว โลกมีการพัฒนา มากขึ้น มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอ ทั้งในด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร สังคม การปกครอง เพราะฉะนั้นการศึกษาจึงเป็น สิ่งจำเป็นและสำคัญมาก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะ ความรู้ นำมาแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและนำความรู้ที่ได้มา ต่อยอด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ในอนาคต ฮิวจ์ เดลลानी (2563) ได้อธิบายไว้ว่า การศึกษาจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจุบันมากที่สุด โดยลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานแล้วยัง ต้องมีทักษะทางด้านการคิดและการสื่อสารรวมถึงทักษะการจัดการสารสนเทศและความสามารถในการเรียนรู้ต่าง ๆ ผ่าน เทคโนโลยี ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการใช้ชีวิตจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยไม่ใช่แค่เป็นการ ปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต เมื่อโครงสร้างของสังคมเปลี่ยนไปทำให้การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญกับการพัฒนาประเทศในทุกด้านให้ มีความเจริญก้าวหน้า ทันกับกระแสโลกในยุคปัจจุบัน ในวันที่โลกมีการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อย่าง รวดเร็ว “ระบบการศึกษา” ซึ่งถือเป็นระบบในการเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ก็ต้องปรับตัวให้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้สถานศึกษาต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ ต้องรู้จักเรียนรู้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้มีคุณภาพ มีการบริหารงานที่ทันสมัยเหมาะสม ซึ่งการบริหารงานให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีทักษะการบริหารที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในหลักการของการบริหาร สามารถ ขับเคลื่อนภาคส่วนอื่น ๆ มีทักษะสมรรถนะเสริมการเรียนรู้ของครูผู้สอนร่วมด้วย เพราะผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญ อย่างมากในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาครู พัฒนาเด็ก ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเปลี่ยนแปลงและปรับเปลี่ยน สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหาร เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อใช้ให้บุคคลหลายคนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำงาน และ การใช้ทรัพยากรโดยจัดการให้ระบบทั้งหมดดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้อง และงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการกิจของผู้บริหาร ซึ่งซาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน (2554: 7) ได้อธิบายไว้ว่าการบริหารเป็น กระบวนการ ของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม วัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และ เป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และเหนือสิ่งอื่นใดต้อง มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ตลอดจนความรู้รับผิดชอบต่อสังคมภายในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและใน เวลาที่สับสน วุ่นวาย ในการบริหารจัดการที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีการ พัฒนาทักษะความรู้และสั่งสมทักษะประสบการณ์ กำหนดเป้าหมายและการวางแผนในการทำงาน เพื่อนำมาซึ่ง ความสำเร็จลุล่วงในการปฏิบัติงาน การยอมรับจากบุคคลภายในและนอกสถานศึกษา มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการ

กาประเมินผลการศึกษา เทียบตรงและเชื่อถือได้ รวมทั้งการจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสิ่งสำคัญต่อความก้าวหน้าและความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักทิศทางของตัวเอง และทิศทางนานาชาติว่าจะไปในทางไหน และต้องดีโทย่นโยบายการศึกษาที่ให้กลับมาสู่ห้องเรียน โรงเรียนของตนเอง ผู้บริหารต้องปรับ Mindset ของตนเอง รู้จักชั้นเรียน รู้จักครู และรู้จักวิธีการสอน ที่สำคัญต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การที่จะทำให้ครูกล้าเปลี่ยนแปลง ได้ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ หากแต่เปลี่ยนให้แก่องค์กร ศรัทธา น้อยพินาย (2562: 12) ได้อธิบายไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ระบบการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ฯลฯ แต่ผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นบุคคลที่สำคัญในบริหารโรงเรียน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เช่น กระบวนการบริหาร ทักษะของผู้บริหาร ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ สามารถทำให้เป้าหมายหรืออุดมการณ์ ทางการศึกษาขององค์กรที่กำหนดไว้บรรลุเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นผู้ที่มีทั้ง "ศาสตร์" และ "ศิลป์" ในการปฏิบัติงานอย่างสูงสุด เป็นแบบอย่างและเป็นต้นแบบ ที่ดีแก่ผู้บริหารการศึกษาอื่น ๆ และองค์กรอื่น ๆ ต่อไปได้ ผู้บริหารย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้ง การจัดการองค์กร แม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้ายิ่งคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดการองค์กรถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตาม ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ๆ ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในหลักกระบวนการบริหารและทักษะการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะทักษะการบริหารที่จำเป็นต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานตามภารกิจหรือภาระงานในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษา การนำทักษะกระบวนการบริหารมาเป็นองค์ประกอบในการบริหารงาน จะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบ เกิดความชัดเจนมากขึ้น อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีของการบริหารการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษาภายใต้ระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นความสามารถทางการบริหารที่ผู้บริหารต้องนำโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี (Lead by Example) และไม่กลัวที่จะเปลี่ยนแปลง ในทางตรงกันข้าม ต้องเป็นผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลง ผ่านการนำเทรนด์ใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหา และวิธีการสอน จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะสังคมยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่ผู้นำต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจ โรคระบาด และความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมากมาย คุณสมบัติของผู้นำที่ดีในยุคนี้จึงไม่ใช่ผู้นำที่เพียงแค่อำนาจตามระบบหรือคู่มือบริหารในช่วงเวลาปกติเท่านั้น แต่ต้องเป็นผู้นำที่รู้จักพลิกแพลง ปรับตัวตามสถานการณ์ สามารถแก้ไขวิกฤตหรือพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสได้เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษาและสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ พัฒนานตนเองอยู่เสมอ เพื่อสร้างความพร้อมให้กับตนเองและสถานศึกษาให้พร้อมรับมือกับ ความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่หลากหลายพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ Katz (1995: 33) ที่กล่าวไว้ว่า ทักษะจำเป็นของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีเทคนิคการคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน 2) ด้านมนุษย ผู้บริหารต้องมีความรู้ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ การสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน รู้วิธีสร้างทีมงาน เพื่อให้การบริหารสำเร็จตามจุดมุ่งหมายทักษะเทคนิคเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของ และ 3) ด้านความคิดรวบยอดผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน เข้าใจกฎหมายระเบียบต่าง

ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในส่วนของการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษานั้น ต้องกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษามีมากมาย ดังนั้นทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานให้มีคุณภาพได้นั้น สิ่งสำคัญที่สุด คือ ตัวผู้บริหารต้องมีคุณภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเอง รู้ลึก รู้รอบ รู้กว้าง รู้ไกล กระตือรือร้นอยู่เสมอ เป็นนักอ่าน ขยันใฝ่หาความรู้ ช่างสังเกต รู้จักฟัง มีความเป็นผู้นำ มีศิลปะในการครองใจคน ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง ต้องคิดสร้างสรรค์ให้บังเกิดสิ่งที่เป็นไปได้ และต้องมีความสามารถในการจัดระบบความคิดให้เชื่อมโยง มองถึงองค์รวมของปัญหาทั้งหมด มองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตออกและคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ ต้องนำความเปลี่ยนแปลงกล้าตัดสินใจ มียุทธวิธี เทคนิคและทักษะการบริหารได้เป็นอย่างดี ซึ่งทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนจะมีและใช้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนที่จะแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ ความสามารถ และทักษะเพื่อให้อำนาจการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพดังที่ Katz (1995: 33 - 42) ได้กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อให้การดำเนินการบริหารได้ ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีอยู่อย่างน้อย 3 ประการ คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skill) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skill) และทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skill) ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวกับทักษะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาตนเองให้ มีศักยภาพ และมีคุณภาพสามารถนำความรู้ความเข้าใจมาบริหารสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทันเหตุการณ์ และรู้จักระดมทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทักษะสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เนื่องจากสภาพบริบทของโรงเรียนแต่ละพื้นที่ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ค่อนข้างแตกต่างกัน ทั้งด้านสภาพแวดล้อม บุคลากร จุดเด่น รวมไปถึงทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่แตกต่างกันของแต่ละสถานศึกษา แต่ทุกสถานศึกษาล้วนมีจุดมุ่งหมาย พันธกิจในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ทักษะการบริหารจึงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการใช้ความรู้และความสามารถในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรบุคคล และกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำให้งานบรรลุตามเป้าหมาย การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ขึ้นอยู่กับทักษะ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามภารกิจและกระบวนการบริหาร สามารถพัฒนาตนเองให้มีความชำนาญในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทันยุคเทคโนโลยี เพื่อให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดยุทธศาสตร์ประจำปี พ.ศ.2564 ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคุณภาพตาม

มาตรฐาน เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องและก้าวทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง (สุเทพ ศรบุญทอง, สัมภาษณ์, 2566)

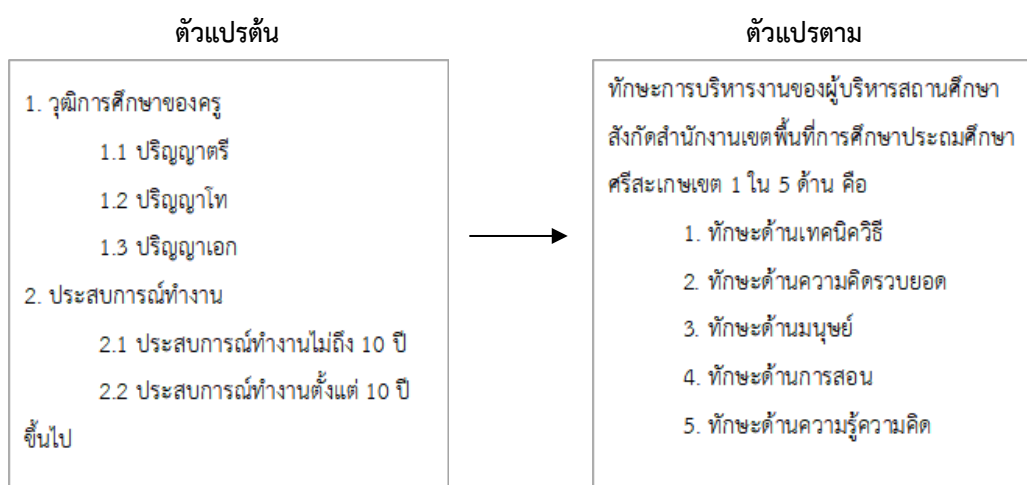
ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครู จึงมีความสนใจศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ว่าในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารงานมากน้อยเพียงใด สภาพที่พึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทักษะการบริหารในด้านใด และเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ว่าเป็นอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารยุคใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยได้สังเคราะห์แนวคิดที่สอดคล้องเพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวคิดการศึกษา เรื่อง ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 มีสถานศึกษาทั้งหมด 258 โรงเรียน ซึ่งมีครูจำนวน 2,276 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษา 258 แห่ง โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบมีสัดส่วน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 327 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเปรียบเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and morgan (1970: 607- 610) โดยใช้ครูเป็นชั้นในการแบ่งกลุ่มแบบชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งได้ 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาของครู และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วยทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษย์ ทักษะด้านการสอน และทักษะด้านความรู้ความคิด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีในการสร้างเครื่องมือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมากำหนดเป็นนิยาม ตัวแปร เพื่อสร้างแบบสอบถาม จำนวน 53 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และ ปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา 3 ท่าน พร้อมหนังสือขอความ อนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยใช้วิธีหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ที่ได้ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87 จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงและจัดทำแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พร้อมแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดวันรับคืนแบบสอบถามจากการส่งแบบสอบถามจำนวน 327 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่าง และหากพบว่าโรงเรียนใดยังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้งจนได้รับแบบสอบถามเก็บได้ครบ 100% ตามที่ต้องการ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่อไป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 49.54 วุฒิกการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 33.03 และวุฒิกการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 17.43 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ถึง 10 ปี จำนวน 181 คิดเป็นร้อยละ 55.4 มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านการการสอน และทักษะด้านความรู้ ความคิด สรุปแต่ละด้านดังนี้

2.1 ทักษะด้านเทคนิควิธี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการใช้ความรู้ระดมความคิด นำการทำงานแบบร่วมมือมาใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแนะนำหรือชี้แนะหลักการ วิธีปฏิบัติ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน ให้กับครูในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนกำหนดนโยบาย และทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน

2.2 ทักษะด้านความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในภาพรวมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้กับความรู้ใหม่ๆ ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ และผู้บริหารสถานศึกษามีความกล้าในการตัดสินใจ เพื่อตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

2.3 ทักษะด้านมนุษย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างกิจกรรมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่น ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

2.4 ทักษะด้านการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับภารกิจสังคม และชุมชน

2.5 ทักษะด้านความรู้ความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครูเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่องานในความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน และการพัฒนาการปฏิบัติงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาผลงาน เพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

3.1 ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของครู โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านเทคนิควิธี ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านมนุษย ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านการสอน ไม่แตกต่างกัน และทักษะด้านความรู้ความคิด ไม่แตกต่างกัน

3.2 ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครูโดยรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินทักษะด้านเทคนิควิธี ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านมนุษย ไม่แตกต่างกัน ทักษะด้านการสอน ไม่แตกต่างกัน และทักษะด้านความรู้ความคิด ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 มีความเห็นตรงกันว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นทักษะการบริหารที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม ผู้บริหารโรงเรียนต้องดูแลคนจำนวนมาก และยังเป็น ‘สื่อกลาง’ (Mediator) ระหว่างนักเรียน คุณครู และผู้ปกครองด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีลักษณะของผู้นำที่เข้มแข็ง น่าเชื่อถือ และนำเคารพ (Strong Leader) ที่จะทำให้นักเรียน คุณครู หรือผู้ปกครองมีความเคารพ และรับฟังในสิ่งที่ผู้บริหารพูด หนึ่งในหลาย ๆ ทักษะที่ผู้บริหารต้องมี คือ ความสามารถที่ปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลง เพื่อไปสู่สิ่งใหม่ได้เสมอ เพราะเราอยู่ในโลกที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารต้องนำโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี (Lead by Example) และไม่กลัวที่จะเปลี่ยนแปลง ในทางตรงกันข้าม ต้องเป็นผู้ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงผ่านการนำเทรนด์ใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบเนื้อหา และวิธีการสอน สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีก็คือ ความไว้วางใจ (Trust) ในตัวบุคลากร คุณครู และนักเรียน ในการให้พวกเขาทำงานบางอย่างให้สำเร็จ โดยที่ผู้บริหารคอยทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) คอยแนะนำและคอยช่วยเหลือ ทั้งนี้การที่ผู้บริหารมีความกล้าตัดสินใจ จะทำให้ทั้งบุคลากร และนักเรียนรู้เป้าหมาย ยิ่งไปกว่านั้น การที่ผู้บริหารกล้าตัดสินใจได้อย่างเด็ดขาด และรวดเร็ว นั้นหมายถึงว่าปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่นั้น จะถูกแก้ไขได้อย่างรวดเร็วด้วย การแก้ปัญหา เป็นทักษะที่สำคัญมากสำหรับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารทุกคนจะต้องพบเจอปัญหาที่หลากหลายอยู่แล้วในแต่ละวัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของนักเรียน ปัญหาของบุคลากรในโรงเรียน หรือปัญหาของคุณครู การปฏิบัติงานที่โรงเรียนที่มีทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่มีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน ในฐานะของผู้บริหาร จะต้องมีความเข้าใจเข้าใจในเรื่องนี้ ถึงแม้ว่าผู้บริหารอาจจะไม่เคยมีประสบการณ์แบบเดียวกันมาก่อนผู้บริหารควรมีทักษะในการรับฟังปัญหา และให้คำปรึกษาได้ ดังนั้นทักษะการบริหาร จะทำให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของแคทซ์ (Katz.1995 : 33) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ในการบริหารงานเพื่อความสำเร็จมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยทักษะด้านเทคนิควิธี เป็นความรู้ความเข้าใจความสามารถและความชำนาญในกิจกรรมเฉพาะกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระบวนการดำเนินการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะสมาชิกของกลุ่มและสร้างความร่วมมือกับกลุ่มในฐานะผู้นำรวมถึงเข้าใจความต้องการของคนอื่นและกระตุ้นคนอื่นในองค์กรหรือหน่วยงานให้มีส่วนร่วมในการวางแผนทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าใจหน่วยงานที่สังกัดในทุกลักษณะ และทุกขั้นตอนอย่างละเอียดสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร ได้อย่างชัดเจน การที่มีการเปลี่ยนแปลงในบางส่วนของงาน จะมีผลกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นอย่างไรรวมทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ตนสังกัดกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการบริหารงาน และสอดคล้องกับแนวความคิดของ มีสับธ สาเมื้อ (2558: 90) อธิบายว่า การบริหารงานของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะคอยเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารของผู้บริหารให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีทักษะสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องตระหนักและขาดไม่ได้ 4 ด้านด้วยกัน ประกอบด้วย ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านวิชาการ ซึ่งในงานวิจัยส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับทักษะทั้ง 4 ด้านดังกล่าวโดยได้นำมาตั้งไว้เป็นประเด็นต้นๆ เพื่อทำการศึกษาวิจัย งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านยังมีอีกหลายข้อคำถามที่จะต้องมีการพัฒนาต่อไป ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงประเด็นหลักใน 4 ด้านนี้ให้มากเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยวรีย์ เศวตวงศ์สกุล (2557) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน รองลงมาตามลำดับคือ ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความรู้ความคิด

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการใช้ทักษะในการบริหารงานโดยมีลักษณะของผู้นำที่เข้มแข็ง น่าเชื่อถือ และน่าเคารพ เป็นแบบอย่างที่ดี และไม่กลัวที่จะเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมและให้โอกาสผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม มีบทบาทเป็นผู้นำเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารมีทักษะในการรับฟังปัญหา และให้คำปรึกษาได้โดยไม่คำนึงถึงวุฒิการศึกษา อีกทั้งผู้บริหารยังส่งเสริมให้บุคลากรมีการนำเสนอความคิดเห็นในการทำงานด้วยวิธีการที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีทัศนคติต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ ทัดดาว อันประนิตยและคณะ (2556) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การดำเนินงานในสถานศึกษา ผู้บริหารจะพิจารณาจากความสามารถและความเหมาะสมในการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผลงานที่ได้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันจึงมีทัศนคติต่อทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภินันท์ สีตะวันและคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่องทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า วุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาไม่ว่าประสบการณ์ด้านการงานจะแตกต่างกันก็ตาม ต่างก็มุ่งไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ร่วมกันขององค์กร ผู้บริหารมีเทคนิคในการคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน มีเทคนิคในการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้ผู้บริหารมีทักษะในการมอบหมายงานตามความถนัด และประสบการณ์ในการ

ทำงาน มีเทคนิคการสั่งการการมอบหมายงาน การประเมิน การสอนงาน รวมทั้งเทคนิควิธีการในการปฏิบัติการจัดกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ เทคนิคในการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่ว และมีเทคนิคในการระดมความคิดการทำงานแบบร่วมมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น และการบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหาร มีภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ สุริยาทองยัง (2558: 9) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรู้จักใช้คนให้ปฏิบัติงานในโรงเรียน เข้าใจสภาพความแตกต่างของมนุษย์ สามารถสร้างระบบความร่วมมือระหว่างผู้ร่วมงานฝ่ายต่าง ๆ ได้ เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ทำวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะด้านเทคนิควิธี จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการจัดหาเครื่องมือและทรัพยากรที่ใช้ในการบริหาร ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรส่งเสริมให้มีความสามารถในการจัดหาเครื่องมือและทรัพยากรที่จำเป็นในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ทักษะด้านความคิดรวบยอด จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูสามารถนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เกิดผลดีในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรส่งเสริมให้ครูสามารถนำความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ทักษะด้านมนุษย จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรปรับปรุงส่งเสริมความสามารถในการควบคุมอารมณ์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิด เพื่อให้เกิดผลดีในการบริหารจัดการศึกษา

1.4 ทักษะด้านการสอน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรปรับปรุงส่งเสริมมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนของครู ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

1.5 ทักษะด้านความรู้ความคิด จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

2.2 ควรศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถาน ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- หัตถดาว อันประนิตย์ และคณะ. (2556). **ทักษะในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี**. ในการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 4 (หน้า. 1-13). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญยวรีย์ เสวตวงศ์สกุล. (2557). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศรัญญา น้อยพินาย. (2562). **ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). **ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครปฐม เขต 1**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2554). **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: แมคกรอฮิล.
- สุริยา ทองยัง. (2558). **ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อภินันท์ ศรีตะวันและคณะ. (2566). **ทักษะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ).
- อิวัจ เดลานี. (2563). **การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2567, จาก: <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/>.
- Katz, R. L. (1995). **Skill of an Effective Administrator**. Harvard business review executive success marking it in management.
- Krejcie, Robert V., and Morgan. (1970). **Daryle W. "Determining Sample Size for Research Activities"**. Journal for Education and Psychological Measurement.